

หนังสืออ่าน / Must Read

แนะนำโดย ดร.สมพร แสงชัย

ชื่อหนังสือ : ลืมน้ำจาก: จาก “ชาวนา”
สู่ “ผู้ประกอบการ”
ผู้เขียน : อรรถจักร์ สัตยานุรักษ์
สำนักพิมพ์ : มติชน
ปีที่พิมพ์ : 2559
ISBN : 9789740215325

หนังสือยืนยันว่า สังคมชนบทไทยไม่ได้มีการจัดโครงสร้างแบบหลวม ซึ่งเป็นข้ออ้างในการรวมอำนาจไว้ที่ส่วนกลาง แท้จริงแล้วชนบทไทยมีการจัดโครงสร้างอย่างแน่นหนาอย่างมาก ถ้าได้พิจารณาจากแง่มุมของวัฒนธรรมชุมชน ภูมิปัญญาท้องถิ่น ประวัติศาสตร์ชนบท ฯลฯ และยังได้พิจารณาจากประเด็นทางเศรษฐกิจซึ่งทำให้ชาวชนบทเป็นผู้ประกอบการมากขึ้นด้วยแล้ว จะเห็นเครือข่ายชนิดใหม่เกิดขึ้นระหว่างผู้ประกอบการด้วยกัน ระหว่างชาวชนบทกับกลไกรัฐระดับท้องถิ่น ระหว่างหน่วยงานราชการที่เกี่ยวข้อง และระหว่างภายในสังคมโดยผ่านเครื่องมือสื่อสารต่าง ๆ

จิตสำนึกในชนบทได้แตกต่างจากเดิม คือ มีจิตสำนึกแบบปัจเจกชนและมีความสัมพันธ์แบบเครือข่ายแนวนอนมากขึ้น ไม่ใช่แนวดิ่งเหมือนเดิม แต่ก็ยังมีน้ำใจไมตรีแบบดั้งเดิม ผนวกกับการยึดเรื่องกำไรขาดทุนมากขึ้น นอกจากนี้ยังมีความเป็นสาธารณะหรือการเสียสละเพื่อส่วนรวมด้วย สิ่งเหล่านี้เชื่อมต่อสังคมชนบท โดยชนบทจะมีความเป็นพลเมืองและเน้นเสียงชาวบ้านมากขึ้น แม้แต่ภาษาที่เปลี่ยนไปมาก ไม่เน้นการนับญาติเหมือนเมื่อก่อน แต่จะกลายเป็นลูกค้าหรือคุณลูกค้าไป

เมื่อประชาธิปไตยเกิดขึ้นในระดับล่าง การเมืองในระดับชาติจึงต้องปรับตัวเพราะประชาชนสนับสนุนพรรคการเมืองท้องถิ่นที่ให้ความเสมอภาคและเห็นแก่ประโยชน์สาธารณะ ประชาชนในชนบทเน้นผลงานและเครือข่ายที่มีกฎเกณฑ์และพันธสัญญา รัฐควรให้บริการพื้นฐาน โดยสร้างพื้นฐาน สร้างโอกาส และทางเลือกแก่ผู้ประกอบการ รัฐควรให้ประชาธิปไตยเป็นโครงการที่ไม่สิ้นสุด จัดความสัมพันธ์ใหม่ระหว่างท้องถิ่นและส่วนกลาง ให้ประชาชนกำกับองค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น และสนับสนุนสังคมผู้ประกอบการในชนบทให้มากขึ้น โดยสรุปก็คือ ให้ประชาชนปกครองตนเองมากขึ้นนั่นเอง

หนังสือเล่มนี้ให้แนวคิดใหม่ๆ เกี่ยวกับชนบทไทย นักสิ่งแวดล้อมควรได้ศึกษาไว้เพื่อเป็นประโยชน์ในการจัดการสิ่งแวดล้อมที่ต้องสัมพันธ์กับสังคมชนบท โดยเฉพาะโครงการพัฒนาต่างๆ ที่ต้องมีรายงานการวิเคราะห์ผลกระทบทางสิ่งแวดล้อมและสุขภาพ